

Kronik

Nordiske kunstnere med flerkulturel baggrund i samspil!

*Af Anne-Mette Wehmüller og Jørgen Thorup. *)*

A. Indledning

Takket været midler fra henholdsvis Norsk Kulturråd og det islandske Kulturministerium har Dansk Kunstnerråd - som paraplyorganisation for i alt 24 danske professionelle kunst og kulturorganisationer - haft muligheden for at igangsætte et tværfagligt og tværnordisk kunstnerisk udviklingsprojekt med titlen Nordiske kunstnere med flerkulturel baggrund.

Nordiske kunstnere med flerkulturel baggrund har ageret som en netværks- og erfaringsgruppe, og netværket skal ses som led i et ønske om at fremme en inkluderende nordisk offentlighed, hvor både nye og etablerede kunstnere med indvandrere og -eller flygtningebaggrund bliver løftet ind i samfundsdebatten og får mulighed for at dele ud af deres erfaringer og baggrund gennem bl.a. workshops og kunstnertræf. Med udviklingsprojektet blev der rekrutteret et team af 17 professionelle kunstnere med nordisk og flerkulturel baggrund, som både byder ind med tanker om deres kunstfaglige disciplin og deres flerkulturelle baggrund. Alle kunstnere blev rekrutteret gennem de kunstfaglige organisationer i Norden.

*) Anne-Mette Wehmüller er cand.mag. med en diplomuddannelse i ledelse og arbejder som sekretariatschef i Dansk Kunstnerråd. Jørgen Thorup er professionel musiker og formand for bestyrelsen i Dansk Kunstnerråd. Dansk Kunstnerråd (www.dansk-kunstnerraad.dk) er en paraplyorganisation for 24 professionelle kunst og kulturorganisationer.

Netværkets anbefalinger til beslutningstagere og magthavere havde både fokus på, at det er vigtigt med mangfoldig beslutningskompetence – og at kunstinstitutionerne også kigger indad for at nedbryde institutionelle fordomme og sikre investeringer til området.

B. Målsætning: Proces, rekruttering og opencall

Målsætningen med udviklingsprojektet er tresidet: 1) At sikre et netværk og udvide de enkelte kunstners nordiske netværk; 2) at udarbejde anbefalinger til det institutionelle plan; og 3) at udarbejde anbefalinger til fondsstrukturer. Udarbejdelsen af anbefalingerne sker gennem en proces, hvor de enkelte kunstnere gennem workshops først introducerede de udfordringer og potentialer, som de så i det at arbejde tværkulturelt. Herefter arbejdede de i workshops med udvalgte tematikker. Gennem dette arbejde skulle de både påpege udfordringerne og begynde udspil til løsningsmodeller. Workshop i København satte rammen for det videre arbejde med de endelige anbefalinger til Kunstnertræffet på Island.

På billedet ses kunstnere i netværket til workshop i København.

C. Tværnational og tværkunstnerisk sammensætning af gruppen

Netværket var langt fra tilfældigt sammensat. Målsætningen med udviklingsprojektet var at få sammensat et netværk af kunstnere, der ikke alene repræsenterede forskellige kunstarter (scenekunst, kunsthåndværk, litteratur, musik, billedkunst) men også kom med forskellige nordiske nationale erfaringer og forskellige flerkulturelle baggrunde. Kunstnerne var alle opvokset i Norden men født med en anden baggrund end nordisk. Den endelige gruppe bestod af billedkunstnere, fotografer, skuespillere, scenografer, forfattere, musikere og instruktører. Nogle af deltagerne havde en flerkunstnerisk profil. I forbindelse med rekruttering blev der udsendt et open-call gennem de forskellige kunstneriske organisationer, som var involveret. For at sikre armlængden bestod rekrutteringsudvalget i Danmark af repræsentanter udpeget af repræsentanter fra bl.a. Mino Danmark og Dansk Kulturinstitut - ikke af repræsentanter fra Dansk Kunstnerråd (idet Dansk Kunstnerråd stod for den generelle projektledelse). Fra de nordiske lande var følgende lande repræsenteret: Danmark, Sverige, Norge, Island, Åland, Grønland. Kunstnerne kom med mange forskellige flerkulturelle baggrunde og følgende lande udenfor Norden var repræsenteret gennem kunstnernes flerkulturelle baggrund: Tyrkiet, Pakistan, Nigeria, Argentina, Mexico, Polen, Sydafrika, Italien, Tyskland.

På gruppebilledet ses kunstnerne samlet i København, herunder. Ozkan Ajrulovsk (forfatter/digter, Danmark), Nomzi Kumalo (sanger/producer/Norge), Toni Usman (instruktør /Norge), Parwa Pizadeh (danser/Sverige), Lara Alessandra Sana (fotograf Sverige), Lisbeth Karline (billedkunstner, Danmark), Katrina Bugaj (scenograf Danmark), Helen Al-Janabi, (skuespiller/instruktør/Sverige) Phyllis Akiny (danser, Danmark), Pelle Åkerström (scenekunstner/Sverige), Serife Kart (billedkunstner Danmark), Ufuoma Overo (forfatter/Island), Veronica Salinas (forfatter/Norge). Caja Petersen, Anne-Mette Wehmüller og Gitte Christensen (sekretariatet Dansk Kunstnerråd), Basher Nofal (Sverige/billedkunstner). Se <https://dansk-kunstnerraad.dk/nordisk-projekt/> for en samlet beskrivelse/sammensætning af netværket.

^[1]_[SEP] Opencall ovenfor blev udsendt gennem de nordiske kunst og kulturorganisationer og oversat til en række nordiske sprog, da netværket skulle sammensættes.

D. Sammenfatning af fokusområder fra fælles workshop

Fra den første introduktion stod det klart, at deltagerne i netværket havde meget på hjerte, og også mange ting, der forenede dem. I workshoppen blev der arbejdet med en række væsentlige temaer, når vi taler samfundslederskab. Workshoppen berørte temaer som identitet, demokrati^[1]_[SEP] og deltagelse, nordisk fællesskab, brobygning til samfundet, nye nordiske stemmer, erfaringer og nye kulturer på tværs af kulturer.

Der blev sammenfattet en række fokusområder for det videre arbejde. Nogle af de barrierer, som kunstnerteamet bl.a. forholdt sig til, var samfundets forventninger. Det blev hurtigt klart, at der var et entydigt ønske om at blive set og anerkendt gennem kunstnerisk virke. "Vi er ikke "dem", "de" tror vi er. Vi er ikke kun flygtninge. Vi har erfaringer, uddannelser mm. Et andet gennemgående tema handlede om selvforståelse ved at være bevidste om at anerkende kulturelle rødder. Man skal ikke adskille sig fra sine rødder, så er man *ikke* et helt menneske.

E. Hvordan inkluderer vi kunstnere med flerkulturel baggrund i samfundsledelse?

Hvordan går vi fra at italesætte de udfordringer, der er forbundet med det tværkunstneriske felt – og til, at kunstnerteamets tanker ligefrem kan bruges til at fremme nordisk lederskab i fremtiden? Meget tyder på, at det lader sig gøre, idet kunstnerteamet efter blot en dags intens workshop stod

klar med en række pejlemærker for, hvordan man det kunne gøres i praksis. En af de gennemgående konklusioner fra workshoppen handlede om, at udfordringen med at løfte kunstnere med flerkulturel baggrund ind i samfundsdebatten både handlede om at fremme forståelsen for kunstfaglighed på tværs og samtidig at søge indflydelse både institutionelt og på beslutningsniveau – om det er gennem organisationer, institutioner eller ved at påvirke samfundsdebatten. I løbet af workshoppen lancerede kunstnerteamet syv centrale områder, som der skulle arbejdes videre med.

Følgende hovedpunkter blev konkluderet:

At udfordre eksisterende rammer og kulturelle barrierer

Udviklingsprojektet rummer en interessant samtale om de individuelle kunstneres vej som kunstnere og de fordomme, man bliver mødt med som flerkulturel. Når man kobler netværk som disse til det generelle samfund, ligger netværkets betydning primært i, at deltagerne kan udfordre eksisterende kulturelle barrierer og kan ændre deres position fra udfordrede artister til aktører, som har vilje og magt til forandringer. Herudover kan netværket insistere på, at der skal tages udgangspunkt i specifikke problemstillinger, og at der bliver lagt op til flere perspektiver for flere kulturer i samfundsdebatten. Det er der i den grad brug for i dagens samfund – og de nordiske lande kan agere forgangsløse i denne proces. Det er væsentligt, at der er en respekt for tradition og en viden om, hvad religioner, det religiøse, og det spirituelle betyder. Ved at fremme netværk som disse kan man sikre viden om tradition og kulturoplevelser og udfordre eksisterende normer i Norden.

Den vigtigste lærdom i netværket er forståelsen af de forskellige strukturer i Norden inden for kunst og kulturfeltet og forståelse og respekt for kunstfaglighed. Vi er ikke kun flygtninge – vi har også erfaringer fra uddannelser og job – og vi vil gerne bidrage med disse i samfundsdebatten. De samlede anbefalinger fra Kunstnere med flerkulturel baggrund kan ses nedenfor i to tekstbokse. I tråd med processen i det løbende arbejde (i workshop mm.) er bidragene fra kunstnerne opdelt i en række generelle anbefalinger og forslag til ændringer i fonde-strukturer.

Anbefalingerne overrækkes i form af postkort og plakater samt eventuelt kunstnerisk performance i forbindelse med en stor international konference arrangeret af Nordisk Ministerråd og Norsk Kulturråd i Oslo til december 2019. Herfra er det vores håb, at netværket vil arbejde med at få nogle af tankerne implementeret gennem kontakt til deres respektive nationale institutioner mm.

"Between two continents." En række af deltagerne i netværket samlet på Island - på vej til kunstnertræf.

Netværkets generelle anbefalinger

1. Vi anbefaler ...
... at mennesker med flerkulturel baggrund er en del af hvilken som helst beslutningsproces. Flere perspektiver er nødvendige i lederskabspositioner, i organisationer, på bestyrelser, i politiske debatter, såvel som alle andre steder.
2. Vi anbefaler ...
... at oplysninger om repræsentation i kulturelle institutioner bliver samlet og præsenteret. Denne information bør være tilgængelig og engagere en bred offentlighed.
3. Vi anbefaler ...
... at kunstinstitutioner laver en gennemgang af deres eget narrativ og kulturelle tilgængelighed. Indsatserne for at nedbryde institutionaliseret udelukkelse er mangelfuld.

4. Vi anbefaler ...
... flerkulturelle ambassadører til alle kunst institutioner.
5. Vi anbefaler ...
... en bredere repræsentation i media. Synligheden og stemmer fra flerkulturelle kunstnere skal have prioritet.
6. Vi anbefaler ...
... at træde uden for jeres komfortzone. Bliv en fortaler for offentlig og institutionel politikudvikling, som udøver de nødvendige systemskift, og fremmer kulturelt ligeværd og kunst, som afspejler den fulde bredde i de nordiske samfund.

Netværkets anbefalinger til støttestrukturer i Norden

1. Vi anbefaler ...
... at større investeringer støtter opdyrkelsen af flerkulturelle platforme, som opmuntrer til møder og netværk, som arbejder i krydsfelterne kunst, kultur og Norden.
2. Vi anbefaler ...
... at genoverveje og revidere støttekriterierne, for at sikre en variation af støttemuligheder, som direkte støtter flerkulturelle kunstnere baseret i Norden. Dette er væsentligt for at fremme produktionskvalitet og en stadig fremgang af mangfoldighed i det nordiske kulturliv.
3. Vi anbefaler ...
... at støtteforvaltere begynder at acceptere anonyme ansøgninger.
4. Vi anbefaler ...
... at der etableres et nordisk tværkulturelt råd, der tager sig af at fremme arbejdsforholdene for kunstnere med flerkulturel baggrund, og som samtidig kan gøre samfundspotentialerne synlige.
5. Vi anbefaler ...
... at der udpeges en kunstens og kulturens ombudsmand i Norden.